

KOVADIK

№ 4   Oktoober   1938

S I S U:

- Helmes Israel: Vabal ajal...
Arvo Laidsoo: Tegevusjuhiseid karskusringidele.
Ernst Raudsepp: Heiti Talvik.
Heiti Talvik: Simmanil. Öö.
Otto A. Webermann: Aino Kallas 60-aastane.
Aino Kallas: Reigi õpetaja. Katkend.
Jaan Tõnisson: Oskar Kalias 70-aastane.
Juhan Tork: A. Elango lahkumise puhul.
H. M.: Eesti Karskusliidu suvipäevad Pärnus.
Hoogsale tööle! ENK-liidu liikmeile ja õpilasorganisatsioonidele.
Paul Sarv: Muusikaringist ja selle töökavast.
Aksel Mark: Juhan Luiga pärandus noortele.
E. N. K-liidu teateid.

KEVADIK

Noorsoo enesekasvatuse, elureformi ja isetegevuse ajakiri.

№ 4

XV aastakäik

24. okt. 1938

HELMES ISRAEL.

Vabal ajal . . .

Taas saabub sügis, õppiva noorsoo intensiivne töö algab. Suvepäikese sädeluses pruunistunud noorukid tõttavad metsade rohelistest ja merekaldaile jälle õpihimulistena õppesaalidesse, klassidesse, et koguda kallisvara eluvõitluse relvadeks.

Südames rõõm ilusast suvest, asugem värsketena jälle tööle!

Elu nõuab palju noortelt andekatelt peadelt ja virkadelt käelt, elu võimaldab ka neile palju. Oma otseste õppeülesannete kõrval jääb igal noorukil veel vaba aega, s. o. aega enesele, mida ta oma huvide ja võimete kohaselt kasutab. Kui palju küll, noorukid, võime teha ise oma annete ja iseloomu kujundamisel sellel vabal ajal! Eks selle vaba aja kasutamiseks just satuta sageli võltsile rajale, eks sageli haarata mõtlematult esimese võimaluse ja vahendi järele, millesse kulutada energiat. Eks sageli siruta noor käsi meeliuimastava, pärlendava klaasi järele, millega kastab ja kasvatab vaid okkaid enda eluteele, sest uima hetkeline võlu tasub tihti kannatuste koormaga.

Ometigi peitub igas inimeses mingi kaunis ja õilis anne, mille arendamine toob ellu päikese, teeb ilusamaks enese ja kaasinimeste elu. Noorukid, asugem avastama eneses neid looduse kingitusi, asugem kujundama ise endid õilsamaks ja paremaks. Pea ükski pole ilma jäetud kehalistest, vaimlistest või hingelistest rikkustest. Paljudel on kaasa antud anded ja võimed eluvõitluses inimväärilisiks relviks. Ühele on Muusa pannud kandle juba hälli:

„Helin ilus jäänud hinge,
kaja kaunis kõrvadesse,“

teisele on antud eriline oskus näha värviküllast maailma, kauneid vorme, — sellel on eeldusi joonistamiseks, maalimiseks. Ja eks paljud noorukid oska ju nii ilusasti mõtteid reastada lauludeks ja lugudeks. Ja paljudes noortes kehaes on imesteldavat ilu, rütmi ja üllatavaid sportlikke võimeid. Kõikide nende ja veel paljude loetlematute kaunite ja õilsate annete ja võimete väljaarendamine teeb rikkamaks meid endid, teisi, kogu maailma.

Need väärtused toogem välja, arendagem neid, sisustagem oma elu iluga. Nendega vabal ajal tegeldes hülgame madaluse, väikluse ja elu mürgistavad vahendid.

Noorukid, täidame targasti tühjad või halvale-ahvatlevad hetked!

Võtame töö kätte, hoiame suus laulud, peos pintslit või sule, spordime mõistlikult ja astume vaprasti ellu, kasvades kauniks nii kehaliselt kui hingeliselt.

Tegevusjuhiseid karskusringidele.

Neil koolinoortel, kes on teadlikult ja veendunult koondunud karskusringidesse, tuleb uue tegevushooaja algul lahendada tõsine ja vastutusrikas ülesanne: kuidas suunata ja seada tegevust, et see üheltpoolt tugevdaks karskusmeelsust ringi liikmete peres, teiselt poolt aga sunniks eemalseisjaid suhtuma karskusideele suurema respektiga kui see seni on ilmnunud, ja sellest järelduvalt ka asja üle sügavamalt järele mõtlema ning kaasa tulema. Karskusringil on seega nii oma sise- kui ka välispoliitika, mis mõlemad vajavad läbimõeldud juhtimist. Tähtsam neist on kahtlemata esimene, sest see on aluseks teisele.

Karskusorganisatsioonil on vaid siis mõtet, kui ta on sisemiselt tugev, kui ta on tõeline organisatsioon, aga mitte pelk liikmete nimistu. Pseudo-organisatsioon, mis oleleb ainult nimeliselt, teeb asjale üksnes halba reklaami — olgu ta siis ükskõik millise eesmärgi teenistuses. Tuleb tingimata üle saada sellisest muljest ja selle tekitamise võimalusest, et karskusringi liikmeks astuja on vaid altruistlik eneseohverdaja, kellest peab tulevikus saama enda vaevast mittehooliv agar karskuseapostel, kelle saatuseks on pidada ilukõnesid publiku kurtidele kõrvadele. Tarvis on asja nii korraldada, et ringi liikmeks astumine oleks isiku enda huvides tuleks talle endale kasuks. Tuleb hoolitseda, et sellest hakataks niiviisi aru saama.

Mis siis teha? Karskusring peab muutuma tõsiseks kasvatusringiks, kus liikmed arendavad oma maailmavaadet ning algatus-, organisatsioon-, mõtlemis- ja kõnevõimet. Tuleb liikmeile selgeks teha (tarbekorral kas või E. Noorsoo Karskusliidult palutud kõneleja abiga), et ilma nende võimeteta pole pärastises elus palju päale hakata, kuigi ehk tunnistused kõnelevad cum laude lõpetamisest. Nende võimete arendamisele tuleb suunata tegevus. Loomulikult ei saa mööda minna karskusküsimu-

sest, kuid ekslik oleks piirduda ainult selle arutamisega. Karskusveendumus peab olema ringi endastmõistetavaks ja vankumatuks aluseks: kõigilt liikmeilt võib võtta karskustõotus allkirja näol sellekohasesse kaustikusse või lehele. Kuid et karskete inimeste ringis ainuüksi vaid karskusest kõneldakse, selleks pole vähimatki tarvidust.

Niisiis sisepoliitika alal üks esimesi samme oleks liikmeile selgitada, et ainsaks hüvituseks neile pole idealistlik võitlusvõime, vaid sellele lisandub ka eluks hädavajalike võimete omandamine. Järgnevalt tuleks kujundada olemasolevaist kindlaist (s. o. töötuse andnud) liikmeist tõeline ring, organisatsioon, sisemiselt seotud koondis. See on saavutatav üritustega, millest võtavad osa ainuüksi ringi liikmed: ühismatkad, ringi teeõhtud, õpiringid, liikmete sünnipäevad jne. Tähtis on, et ring moodustaks tiheda sõpruskonna, kus üksteist mõistetakse, üksteisele kaasa tuntakse ja vastastikuseks abistamiseks valmis ollakse. Selles peitub ringi jõud, mitte aga niivõrd suures liikmete arvus. Tuleb püüda jõuda niikaugele, et iga arusaajam koolikaaslane ihkaks pääseda sellesse sõprusringi ja selle kaudu ka kokkupuutesse E. Noorsoo Karskusliitu koondunud kogu Eesti karske noorusega. Karskusring, milles liikmetevaheline kontakt piirdub ainult kogu koolile määratud kokkutulekutega ettekanete õhtuil, jääb jõuetuks. — Ühisüritused üksnes oma liikmeskonna piires on hädavajalikud, kuid isegi need annaksid vaid poolikuid tulemusi, kui kõiki liikmeid ei rakedata aktiivselt tegevusse. Igal liikmel olgu oma kindel ülesanne, igaühel olgu võimalus olla eestvedajaks omal alal. Küllap ülesandeid juba leidub. Parimaid tegevusse rakendamisvõimalusi annavad õpiringid mitmesuguste küsimuste selgitamiseks kas sotsioloogia vallast, tahtekasvatuse alalt, seltskondlikust käitumi-

sest, suurmeeste elulugude tundmaõppimiseks jne. Lühiajalisi õpinge võidakse tegevusaasta jooksul korraldada õige mitu. Nende juhatamine järgimööda ja refereerimine õpingide koosolekuil annavad tegevusvõimalusi igähele.

Matkade ja koosviibimiste korraldamiseks on vaja sellekohaseid toimkondi, ringi arhiivi ja albumi korrashoiuks ning „Kevadiku“ levitamiseks funktsionääre. Soovitav on koguda ajakirjandusest kirjutisi karskusküsimuste ja enesekasvatuse kohta; see annab tööd ühele või ka mitmele liikmele. Ring, kus ülesanded on jaotatud, kus igaüks kannab vastutust, ongi tõeline organisatsioon, mille olemasolu on õigustatud, ja kus kõigi liikmete algatus- ning organiseerimisvõime arendamine on kindlustatud. Mõtlemis- ja kõnelemisoskust ning maailmavaadet kasvatatakse omavahelistes õpingides. Väga soovitatav oleks omavahelise poleemika-kaustiku sisseadmine, kus kirjalikult arutatakse vaieldaks samalaadiliste küsimuste üle, millistest õpingides kõneldakse suusõnal. Sageli tekib tarvidus koosolekul poolelijäänud vaidluste jätkamiseks poleemika-kaustikus.

Kui koolis puudub seinajaleht, võiks karskuring olla selle asutajaks. See aga kuulub juba ringi välispoliitikasse. Poleemika-kaustikut seinajaleht asendada ei suuda, sest on küsimusi, mille arutamine peab piirduma kitsama ringiga, oma liikmeskonnaga. — Karskuseksamiks ettevalmistumine toimugu võimalikult ikka õpingi abil — see on vajalik kontakti tihendamiseks ja huvitavuse tõstmiseks. Eksamikavas nõutav materjal jaotatagu nii, et iga õpinglane saaks ühe referaadi. Lisaks referaadile esitagu iga õpinglane väikese pildi mõnest temale tuntud perekonnast, kes on alkoholi tõttu alla käinud. Vanemad õpilased võiksid esitada ka ülevaateid ümbruskonna suhtumisest karskusele ning oletatavast põhjustist, mis edendavad joomist. Kõik sellised ülevaated protokolli tagu ja talletatagu ringi arhiivis. — Kokkuvõtteks sisepoliitika kohta: ringist tuleb luua veendunud karsk-

lasist koosnev tihe organisatsioon ja sõpruskond, mis mitmesuguste omavaheliste (eemalseisjaile suletud) üritustega kasvatab oma liikmeid tugevaiks isiksusiks, ja kuhu astutakse mitte üksi kohusetunde pärast, vaid ka tõelise huvi pärast, ka isikliku kasu pärast.

Aktiivset välispoliitikat võib ring alles siis hakata ajama, kui ta on saanud sisemiselt tugevaks. Seda mitte ainult selles mõttes, et kõik liikmed on veendunud karsklased, et omavaheline kontakt on tihe, ja et ülesanded on jaotatud, vaid ka selles mõttes, et suudetakse eemalseisjaile pakkuda midagi, mis imponeeriks ning looks ringile hääd nime. On selge, et paato- sest nõretavad karskuskõned jooksevad enamasti tühja. Küll aga imponeerib see, kui suudetakse esineda väärikalt erapooletuil aladel — olgu siis referaatidega, kõnedega, deklamatsioonidega, muusikaliste ettekanetega või millegi muuga. Sihiks olgu, et karsklaste sõpruskond moodustaks kõige arenenuma ja aktiivsema osa õpilasist, nii et ta mõjub ja võidab poolehoidu kõigepäält oma võimete ning autoriteediga, mitte aga karskusest jutlustamisega. Kui ring on saavutanud sellise tugevuse, siis ei tule enam kõhelda esinemisega kogu kooli ees. Esinetagu ikka algatajatena, olgu siis kõnevõistlusil, seinajalehe asutamisel ja toimetamisel või muul alal. Muidugi pole sobiv haarata enda kätte alasid, mille jaoks on olemas eri ringid, kuid maailmavaatelisteenesekasvatustlike küsimuste viljelemisel ei tohi karskuring lasta algatust teistele minna. Loomulikult ei või ka otsest karskustööd täiesti vältida: karskuspühal tuleb korraldada aktus, „Kevadiku“ tutvustamiseks tuleb korraldada mõni „Kevadiku“-õhtu jne., kuid üldiselt tuleb olla üsna tagasihoidlik enda karsklaseks-olemise allakriipsutamise- ja küllap seda tabatakse muidugi, kui aga mujal esine- takse kõigiti väärikalt ja tubliit.

Oluliseks probleemiks välispoliitika valdkonnas on uute liikmete juurdevõitmine ja kaasatõmbamine. Ringil, mis pole veel jõudnud saada sõpruskonnaks ja koolis üldiselt tunnusta-

Noori lüürikuid.

Heiti Talvik.

Karget, külma tuult tundub tõmbavat üle selle vaimuvälja, millesse viivad meid kaks üsna õhukest kogu luuletisi, Heiti Talviku „Palavik“ ja „Kohtupäev“. Neid värssse pole tõesti palju tubli tosina aasta kohta, kuid on veel kidakeelsemaidki, ühe-kogu-laulikuid, kes Parnassile kindla koha on võitnud. „Palaviku“ ilmumisel (1934) oli tunne: nüüd oleme saanud dekadentsilauliku, ehtsa, mitte järeletehtu, nagu tihti kipub olema lugu rohelise nooruse puhul, kelle käärimised armastavad otsitult süngeid drapeeringuid. Nii kõrgepingeline, teravajooneline, vahe ja ühtlasi hoolitsetult kunstihõnguline, algupärane oli kogu mõjult. Oli lust jälgida, Jumal ise andestagu, Jumalat, inimest ja kõigepealt iseennast trotsivat ja reostavat puhtate, nappide stroofide kunsti, julgeid, teinekord jõhkraidki üllatuspuante ja võrdlusi, neurootilist piinlemist täisriimilisis rangeis värssides. See oli luule, mis on tunnetanud oma olemuse tuuma ja seda tarkust kasutab püüdlilikult ja õige vaistuga. Selles tundus kontrastide purjupanevat lõbu ja üleaisangute jumalikkude taltsutamist klassikalisse, metallisesse vormi. Mässav, kuigi enamasti kõle sisu — ja range, kristallsele vorm. Eks sealt peale hakatudki kõnema klassikalisis-romantilisist taotlusist meie noorema luuletajatesugupõlve juures. Suunaandjaks oli Heiti Talvik.

Ei saa salata, et seejuures Talvikul esines ohtrasti meeolude, isegi sõnarekvisiitide kordumist. Nagu klassitsistlikus kunstis oli oma löökmõistete repertuaar, romantilisel luulel oma tunnuslik motiivide kogu, nii ka siin satuti tihtipuhku teatavaile eelistatud võrdluspiltidele (võllas, kotkad, katk, mürk jne.), mis teenisid poeetilise püüdistiku stiliseerimise otstarbeid. Kuid vähem nendel kui vahetuil, enamasti naturalistlikel uudisleidudel põhinesid

tuks, on see muidugi raske. Kuid isiklike tutvuste kaudu suudetakse siiski kaaslasi leida. Avalikud värbamiskoosolekud ei anna kuigi häid tulemusi. Sobivam on kutsuda huvitavamaile ringi kinniseile koosolekuile neid kaasõpilasi, keda nende tubliduse tõttu soovitakse näha oma sõpruskonna liikmetena ja kellest on teada, et nad on karsked. Pole sugugi oluline, et kohe tegevus-aasta algul peaks suur hulk uusi liikmeid juurde tulema, kellest võib-olla paljud on juhuslikud ja taanduvad varsti. Pigemini toimugu uute liikmete juurdevõitmine 2—3 kaupa kogu aasta läbi ja nimelt nii, et iga üksik vastne kaasvõitleja liituks ringiga kindlalt ning veendunult.

Ajaliselt korrrastatud töökava on vajalik nii sise- kui ka välispoliitika

alal; juhuslik ürituste järjestamine, n. ö. päevast-päeva elamine ei anna ringile soovitud tugevust ega pinguta liikmete kohuse- ja vastutustunnet vajalisel määral. Konkreetseid näpunäiteid töökava koostamiseks leidub rohkesti mõne aasta eest ilmunud „Noorsoo - organisatsioonide Juhi“ numbrites, milliseid on olemas vist enamasti igal ringil.

Ringide juhtivad tegelased asugu julgelt ja optimistlikult enesekasvatulike sõpruskondade loomisele. Teatagu, et tegemist pole ainult kohusetundliku eneseohverdamisega, vaid ka elus hädavajaliku enda võimete arendamisega. Tegevuse raskuspunkt lasugu tingimata sisepoliitikal. Kui on saavutatud sisemine tugevus, muututagu ka välispoliitiliselt aktiivseks.

Talviku dekadentsiluule peamised võidud. Teatav kinnismõtete ja -tunnete hulk andis tema luuletiskogule range ühtluse. Ikka uutes variatsioonides, mille sõnastuse leidlik vaheldamine pakkus omaette kunstinaudingut, esitas ta peamiste motiividena ahastust enda neuralgiliseks, manduvaks tunnetatud keha ja aju üle, mille mürgistatud tajumisis välismaailmgi tundus jälgina:

Must jäänud vaid kõle kompleks
luuvaludes puusi ja reisi,
mis edasi elab vaid seks,
et vihata ennast ja teisi.

See naturalistlik endavihkamise hoog käis läbi terve skaala igasuguseid meeleoluastmeid, blasfeemilisest trotsist härda lootusetuseni, võllahuumorist (suurepärasest „Blasfeemilises ballaadis“ ja „Don Ramon'is“) niisuguste elegeiliste kõiksusekadu meeleoludeni nagu ta „rabalauludes“, millest klassikaliseks pean lühikest kaheksarealist:

Kauged sood ja harvad pajud,
tühjad rannatud.
Sinna rangevad kõik rajud,
kaovad kannatud.

Hingab külma põhjavesi,
kõik ses kahus mustub.
Eluiga hiljukeksi
meilgi sinna kustub.

Seesama neuroos väriseb lõpuks kaasa ja annab kõla ka paarile heledatoonilisemale luuletisele kogus, umbes nagu omab ergast hellust pikaajalisest purevast vaevast lühikeseks silmapilguks vabanemine („Simmanil“ ja paar teist).

Samu toone kostab veel ka hilisema kogu „Kohtupäeva“ (ilmunud 1937) algusluuletistes, mis on dateeritud varasemate aastaarvudega. Kuid oht, et Heiti Talvik kogu oma mõjuvuse juures jääb kinni äärmiselt kitsasse piirsesse, hajub edasilugemisel niisuguste luuletiste nagu „Öö“ ja tsüklite „Dies irae“ ja „Jumalate hämaras“ juures. Tähelepandav on seejuures, et nimetatud tsüklid sündisid või on vähemasti kontsipeeritud juba samal aastal, millal ilmus Talviku esimene luuletiskogu „Palavik“, s. o. 1934. aastal. Neis luuletistes avardub Talviku elutunne, leiab uusi kandepõhju. Tast saab võitluslaulik („Dies irae“) ja mõttelaulik, kes loob oma pessimismist endale uue kirka usundi („Jumalate hämaras“), sulatanud ja kehanud ümber oma senise olemuse, ilma seda reetmata. Seejuures on tähelepanuväärne just usundilise elemendi esiletulek viimases tsüklis, kuigi äärmiselt komplitseeritud kujul. Kui ta endine luule oli maise pohmeluse luule, võrsunud tihti isegi kõrtsileitsade kannatusist, siis nüüdne laulab vabastumist uutesse avarustesse, säilitades aga täpsalt endist tõrjuvat hoiakut kõige suhtes, mida ta varemgi needis. Ei taha veel hästi selguda „Jumalate hämarast“, milline on see uus usk, millised pidemed, mis on saanud aluseks Talviku luule kirgastumisele. Segab sümbolistlik toonivõtmine, suuresõnalisus. Näeme, et see oma negatiivseilt tunnuseilt on vallandumine kehtivaist kinnistõdedest:

Meie tahe on uskuda võimatusse,
süüvida kõigi poolt sõimatusse —
kinnistõdedest irdunud oleskellu.

Ka on selles kahtlaselt rõhutatud Tahet (suure algtähega):

*Hüljates ehitusindlusi
ma loorbereid maisi ei vaja.
Mõistuse rünnates kindlusi
ma Tahtelega vabastan raja.*

*Igatahes näivad selle uue jaatuse jõuallikad olevat kaugel tavalisist patenteeritud jaatusvormidest, põhinevat luuletaja enda algeil pessimismi-
allikail ja tunnustavat pigemini à rebours-loosungeid:*

*Kuigi me tahe kuum
usu hõlmas unustust otsis —
elu tuum
on trotsis.*

Bernhard Kangro kirjutab „Loomingus“, et „Jumalate hämaras“ tsükli luuletised on kirjutatud vahetult vene sümbolistliku filosoofi Leo Šestov'i artiklite kogu „Hiibi kaalude“ lugemise mõjul. Ka Talviku huvi dekadentsliku vene sümbolisti A. Blok'i vastu (tõlkeid selle luuletistetsüklist „Surmatantsud“) on tähendusrikas. Sümbolism oma irdunumal, ülemaisemal kujul näib Talvikut ahvatlevat oma elevandiluust tornidest. Kuid vist jääb see mõju ristuma maapealsemate huvidega, vähemasti „Dies irae“ nuhtleva pool-eluläheduse kujul.

Vähemasti tunnistab Talvik ise:

*Meie jumal jääb inimkätest voolimata
ja me tee, mõttekammitaist hoolimata,
viib tagasi ellu.*

Endiselt head on ka ta blasfeemilised palad, mida vahele pudeneb isegi kõige mõttekaugemasse kaaskonda (näiteks „Jumalate hämaras“ palad nr 3. „Ma pahvin paberossi, sest...“, nr. 4. „Loobumuslättest juues“, nr. 5. „Me taevaid enam ei vaja“).

HEITI TALVIK

Simmanil.

*Õõ horisonidilt hõbepalgse üles vinnab kuu.
Harmoonik tasa nukrutseb all õitsva pirnipuu.*

*Ja sireleis mul' särasilmil vastu viipab aid,
noor lehestik täis õhetavaid tähesagaraid.*

*Sää! puhmastikus puude vahel naer ja sosinad.
Õõ suhkrusaias tüdrukud kui väiksed rosinad*

*ja rehelävel külapoisid, paberossid suus.
Käest kätte rändab kobrutades mühavo õllekraus.*

*Kuid lakkamatult sireleis kui pilvis ujub aid,
täis minu rindki sireleid, vaim retkleb mööda maid.*

*Täis minu rindki sireleid, mul valla iga tee.
Kuu ripub üle aasade kui latern üle vee.*

*Kuu ripub üle aasade, aeg juba minna siit.
Ma lähen, jalad kastevees, pääs tuhat vastset viit.*

Aino Kallas 60-aastane.

Väga harva on tähtpäevi, mis on ühele rahvale tõeliselt samavõrra tähtsad ja südamelähedased kui teisele. Üks niisugune päev oli 2. august — Aino Kalda 60. sünnipäev. Nagu

said osaks need hüved, mida pakub kultuurne kodu. Kümneaastasena kaotas ta isa, kes paadisõidul uppus. Gümnaasiumi lõpetas ta 1895. a. ja abiellus 1900. a. Oskar Kaldaga.

Aino Kallas

Aino Kalda toodang kuulub nii soome kui eesti kirjandusse, nii oli ka tema sünnipäev juubelipäevaks mõlemal pool Soome lahte.

Aino Kallas sündis kirjandusloolase ja kirjamehe Julius Krohn-Suonio ja tütarlastekooli juhataja Maria Lindroosi tütreks 2. aug. 1878. a. Talle

Päale kolmeaastast Peterburis elamist kolivad Kaldad 1903. a. Tartu. 1918. aastal läheb dr. Oskar Kallas Helsingi saadikuks ja 1922. a. Londonisse, kuhu jääb kolmeteistkümneks aastaks. Need aastad märgivad Aino Kalda loomingu kõige kõrgemat küpsuseastet.

Aino Kalda kirjanduslik tegevus

algas õige varakult. Tema esimene raamat, luuletuskogu „Laulud ja ballaadid“, ilmus 1897. a. Selle järgnesid väheste vaheaegadega teised tööd.

Saaremaa külastamine ja seal kuulud jutustused avasid A. Kaldale hoopis uue aineala ja võimaldasid tal n. ö. ennast leida. Ilmusid „Mere tagant“ I ja II (1904 ja 1905). Need raamatud tähistavad pöördepunkti tema loomingus: siitpeale on peaaegu kõikide tema raamatute inspiratsiooniallikaks ja aineandjaks Eesti, eriti Saaremaa. Edasi ilmuvad „Ants Raudjalg“ (1907), mis käsitleb haritud jõudude valgumist Venemaale, ja novellikogu „Lahkuvate laevade linn“ (1913), milles leiavad kajastust muu hulgas ka 1905. a. sündmused. Ilmub veel kaks raamatut, mille aineala ei ole Eestist, nimelt novellikogu „Seitse“ (1914), mis on kirjutatud „Titanicu“ hukkumise mõjul, ja 1920. a. romaan „Katinka Rabe“, milles autor jutustab oma varajasist lapsepõlveaastaist. Järgneb autori teiskordne eneseleidmine, kui esimeseks pidada üldse eestiliste ainete poole kaldumist: kroonikataolise poolpiibliilise stiili tarvituselevõtmine, millega algab jälle teatud määral uus ajajärk Aino Kalda loomingus. Ilmuvad novellikogu „Võõras veri“ (1921), novell „Barbara von Tisenhusen“ (1923), pikem jutustus „Reigi õpetaja“ (1926), „Hundimõrsja“ (1928) ja „Püha jõe kättemaks“ (1930). Need teosed, eriti „Reigi õpetaja“ ja „Hundimõrsja“, on Aino Kalda loomingu kõrgustipp. Nende töödega tõuseb ta maailmakirjanduses esiritta, sest on haruldaselt vähe raamatuid, mis oleksid nii ideaalselt täiuslikud kui need. Siin sulavad sisu ja vorm haruldaselt kauniks harmooniliseks tervikuks. On vähe teoseid, mille stiili võiks võrrelda nende raamatute omaga. Aino Kallast võime stiili seisukohalt julgesti kõrvutada kuulsa prantsuse stiilimeistri G. Flaubert'iga.

Viimaseil aastail on Aino Kaldalt ilmunud ka näidendeid, nii „Mare ja ta poeg“, „Hundimõrsja“, „Patseeba Saaremaal“ ja „Talupoja au“, mis, nagu muudki A. Kalda teosed, pakuvad tähelepanuväärselt kõrget kunsti.

Nimetamata ei saa jätta ka A. Kallast kui esseisti ja tõlkijat. Temalt on ilmunud 1915. a. Koidula elulugu ja 1918. a. artiklite kogu „Noor-Eesti“. Võib-olla ei vasta Koidula elulugu detailides ajaloolistele tõsiasjadele ja võib-olla kalduvad noor-eestlaste portreed nii mõnelgi juhul tõeoludest kõrvale, kuid need on siiski väga hinnatavad raamatud ja näitavad suurt ainesse sisseelamisvõimet. Londoni muljed on A. Kallas koondanud raamatusse „Kiirtepid“ ja Maroko-reisist jutustab ta „Maroko võlus“. Mõlemad on õigei huvitavad raamatud.

Peale kahe algupärase luuletuskogu on A. Kaldalt ilmunud veel soome keeles valik eesti rahvalaule ja luuletusi „Meretagused laulud“. Proosatõlkeist oleks nimetada „Eesti muinasjutud“ ja Fr. Tuglase „Saatus“.

Kujutajana on Aino Kallas realist, kuid romantikal on tema teoseis siiski õige oluline koht. Tema tegelased on erakordsed inimesed, kes satuvad vastuollu teiste, n. ö. tavaliste inimestega, mis neid enamasti hukkamisele viib, sest ümbrus ei ole suuteline mõistma nende tugevaid ja erakordseid tundeid ning ihasid. Neid haaravaid ja imeväärseid lugusid jutustab autor arhailises kroonikastiilis ühetasase voolavusega, mis nagu aitab erakordset tavalisega lepitada, aitab mõista nii erakordsete inimeste traagikat kui ka n. ö. tavaliste inimeste tegude paratamatust.

Mitme Aino Kalda tööde, eriti kroonikavormis kirjutatud jutustuste, tegevuspaik ja aine on õigei lokaalne, sest nende tegevus sünnib Hiiu maal. Kuid sama palju, kui neis on Hiiumaa rahva, ajaloo ja looduse omapära, sama palju on neis ka üldinimlikkust ja just viimase tabamine aitab veelgi tugevamini kui muud voorused nende teoste asendit maailmakirjanduses kindlustada.

Omal ajal sattus Aino Kallas tihedasse kontakti Noor-Eesti liikumisega ja osalt selletõttu hakati tema teoseid õige varakult tõlkima eesti keelde, enamasti varsti peale ilmumist. Hiljemini alustas Eesti Kirjanduse Selts tema kogutud teoste väljaandmist. Enamik tema töödest on ilmunud eesti keeles Fr. Tuglase meister-

Reigi õpetaja.

Katkend.

Nõnda olen mina viimaks ka Catharina Wyckenile ja Jonas Kempele oma südames andeks andnud, ning kõik, mis nemad minu vastu on üle astunud.

Aga siitpääle ei otsinud mina ka enam surma, vaid mul oli rahvu Jumala ning inimeste kaas, ja Saatan lõpetas minu kiusamise.

Ja sene sündmuse järele ep ole enam palju jutustada minu elus, mis on omal ajal olnud küll üks imetabane ning õpetlik *Historia*. Aga jahipidamine ja igasugu kütiamet nagu ka hülgepüüdmine jäi minust sinna paika, sest mina arvasin, et Issand on mulle hoiatuse andnud, ja minu püssid ning hülgeraud roostetasid omal kohal. Aga mina ep ole kummatigi metsas hulkumist maha jätnud, nagu ennegi, sest sääl on minu õige olemine olnud. Nõnda kõndisin mina, kuigi küll ilma tulilukuta õla pääl, ja panin tähele ning imestlesin sensinatse ajaliku ja kaduva maailma suuri ning väikseid imeasju, ja minul oli senest suur südamekosutus ning meelelahutus.

Ja minu meel läks minu vananemisega pehmeks ja armatsevaks kõigi kaasaloodute vastu, olid need siis inimeselapsed või halvaks pandud lojused ning maa ussikesed. Ja mina ei rikkunud meelega sügise hommikul hämmelgavõrku kadakapõõsaste vahel karjanõmmel ega astunud seliti maanteel siplevast sitikast mööda, ilma et ep oleks kummardanud ning teda taas

jalule avitanud, nii et tema võiks eluaa oma lühikest elu, mis Looja temalegi oli määratud.

Siis hakkas mind mu armas Reigi rahvas ilmatargaks pidama, kuna ma mustade sipelgate, vareste ja tedre märkide järele ning ka kivide rõskusest ilma ette kuulutasin. Ja minu viimastel eluaastatel on nõuotsijaid ühtsoodu minu juures käinud, kes küsides kala-, kes metsa-õnne.

Nõnda on siis minu pitka ja mureliku elu keskpäeva marud ja põua-ilmad viimaks õhtu pehmeks helendamiseks selgunud.

Ja kui mina parahilles nägin kaks kaarnat riieldes kiriku poole lendavat, siis ep või minu minek-siit ilmast küll enam kaugel olla, sest see on surma märk.

Aga kui minu stunniklaasi liiv on kord lõpuni joosnud, ja minu ajaliku elu mõõt täis saanud, siis usun mina kindlasti surevat õndsat ning rahulikku surma. Sest kuigi Saatan, see Põrgu Noodamees, ongi mind oma vihavõrku püüdnud, siis olen mina senest libedalt välja vigerdanud nagu üks angerjas, ning Saatana võrgusilmad on minu kohalt katki rebenenud.

Nõnda soovin mina ka, et minu hing kord P. Inglise käte pääl igavese rõõmu sisse kantakse.

Haec est navigatio nostra, nõnda eksib, nõnda taas sadamasse jõuab meie elu laev.

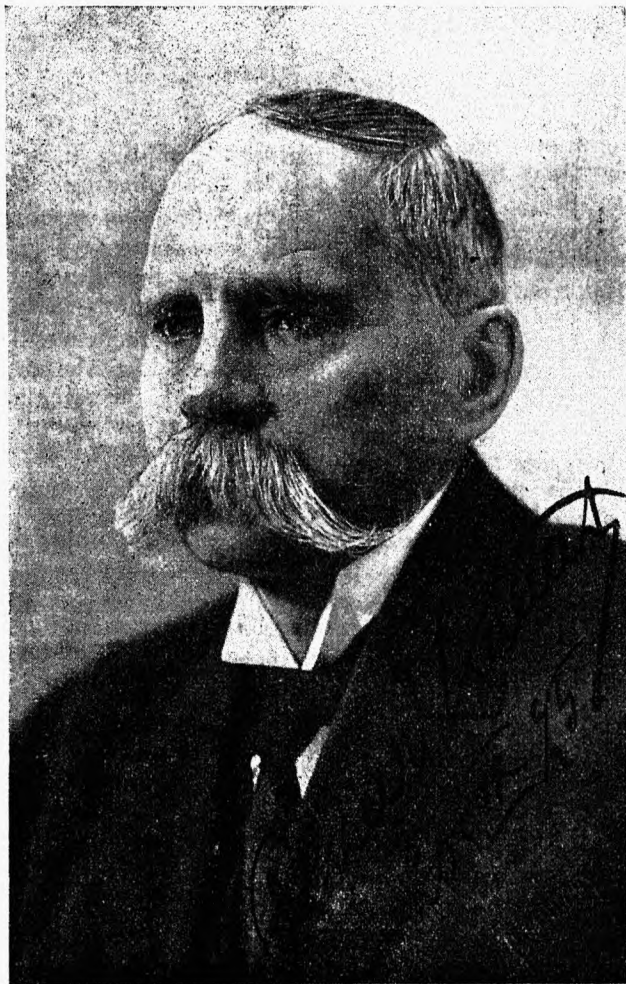
likus ja kongeniaalses tõlkes. Hili-semail aastail on Aino Kallas mitmed teosed kohe eesti keeles kirjutanud. — Tema töid on õige mitmesse keelde tõlgitud. Nii on ilmunud peale eestikeelsete tõlgete, mis on endastmõistetavad, veel inglise-, prantsuse-, saksa-, itaalia-, hollandi-, rootsi-, taani- ja ungarikeelseid tõlkeid. Tema teosed leiavad teenitult ikka enam ja enam tunnustust ja imetlejaid.

Soovime, et hinnataks senisest veelgi väarikamalt selle harukordselt kõrgeandelise kirjaniku teeneid, kes meid kindlasti veel mitmete väärtuslike töödega rõõmustab, kelles eesti vanem ajalugu on leidnud ainulaadse käsitleja, ja kes oma töödega ja ettekannetega on aidanud Eestit Euroopas tutvustada.

Dr. Oskar Kallas 70-aastane.

Dr. phil. Oskar Philipp Kallas, kes 25. oktoobril s. a. pühitseb oma 70. sünnipäeva, on Eesti avalikkuses üks huvitavamaid ja ilmekamaid kujusid.

osa võtta üldistest püüetest. Sellepärast, polnud juhuslik, et Eesti osakonna „Viliensise“ asutajad valisid tema oma senioriks ja Eesti Üliõpilaste Selts oma esimeheks.

Oskar Kallas.

Juba Kaarma köstri, Mihkel Kalda perekond, kust ta põlvneb, andis talle kaasa selleks haruldased eeldused.

Oma ülikoolikaaslaste keskel oli Kuressaare gümnaasiumist tulnud Oskar Kallas silmapaistev oma vaimukuse, andekuse ja kultuursuse poolest.

Hoolega klassilise keeleteaduse alal töötades, leidis ta siiski mahti elavalt

Hiljem teostas Kallas pääle välismaareisi kaugeid rahvateaduslikke uurimistekondi Lutsi maarahva juurde ja uuris Kraasna maarahva keskel nende vaimset muinasvara. Selle tulemusena avaldas ta hulga teaduslikke uurimusi.

Ta töötas teaduslikult edasi Helsingi ülikoolis tuntud professori

dr. Kaarle Krohni juhatusel soome folklori ja soome-ugri keelte alal. Tulenuseks oli aastal 1902 Oskar Kalda promoveerimine Helsingi ülikoolis keeleteaduse doktoriks.

Oma doktoriväetikirjana esitas Kallas suure teadusliku töö „Wiederholungslieder in der estnischen Volks poesie“.

Töötades esialgu Narva vene gümnaasiumis, siirdus ta varsti teadusliku töö huvides Peterburisse May eragümnaasiumi ja Pavlovi instituuti saksa ja vanade keelte õpetajaks.

Sääl abiellus Kallas kuulsa Soome keeleteadlase ja luuletaja prof. Julius Krohni tütre Aino Krohniaga.

1901. a. sai Kallas Peterburi ülikooli eradotsendiks.

Et lähemal seista Eesti elule ja rahvuslikele püüetele, siirdus Kallas 1903. aastal saksa keele õpetajaks Tartu Puškini tütarlastegümnaasiumi, kust ta hiljem läks Aleksandri-gümnaasiumi õpetajaks.

Töötades „Postimehe“ toimetuses kodumaa osakonna redaktorina ja toimetuse sekretärina, on ta väsimata tegev rahvuskultuuriliste ürituste algatamisel ja teostamisel.

Oskar Kallas on inimene, kes paneb liikuma Eesti Rahva Muuseumi asutamise mõtte ja mitmeteistkümne aasta jooksul juhib ilma mingisuguse ainelise tasuta päevast-päeva muuseumi tööd.

Tema algatusel, õhutusel ja otustaval kaastegevusel sooritatakse Eesti hiiglatöö — rahvaviiside kogumine, mis on eelduseks meie rahvapärase muusika arenguks.

Kogu aeg juhtivalt töötades Bergmanni Abiraha Valitsuses, algatab Oskar Kallas uueaasta-õnnesoovide lunastamise mõtte, mis on aegade jook-

sul kokku toonud ilusaid summasid meie õppivate noorte toetamiseks.

Eesti Kirjanduse Seltsis, Õpetatud Eesti Seltsis, Eesti Noorsoo Kasvatuse Seltsis ja teisel on Oskar Kallas olnud innukalt tegev. Kui kutsutakse ellu Eesti Noorsoo Kasvatuse Seltsi emakeelne tütarlastekool, siis võtab ta t a s u t a oma pääle koolijuhataja kohused, kuni Peeter Põld on ennast selleks ette valmistanud.

Vabadussõja alguses, detsembris 1919 nimetati Oskar Kallas Eesti esindajaks Soome. Oma tihedate isiklikkude sidemete tõttu soome haritlaskonnaga ja soome sõprade toetusel õnnestub tal suurel määral kaasa aidata, et Soome vabatahtlikud suurel hulgal õigeaegselt appi ruttavad Eesti vabadusvõitlejaile.

1922. a. läheb Kallas Eesti saadikuna Londoni, kus ta üle 10 aasta väerikalt esindab Eesti Vabariiki ja rahvast koos oma kirjanikust abikaasa Aino Kaldaga. Inglismaal töötab ta pidevalt tihedate sidemete sõlmimiseks Eesti ja Suur-Britannia vahel.

Nii on Oskar Kallas kogu aeg väsimatult tegev olnud oma rahva ja maa huvide teenistuses.

Ta on esimene Eesti teadlane eesti folklori alal elav algataja ning püsiv töömees eesti rahvuskultuuriliste ülesannete teostamisel.

Pääle selle on ta veel andekas koolimees, kellest tema endised õpilased on vaimustatud veel aastakümnete järele. Ta on seltskonnategelane, kes igale poole on kaasa toonud hea tuju ja rõõmsa tööeleevuse. Ta on vaimukusest sädelev isiksus täis soojendavat huumorit.

Pigistame südamlikult kätt noorusliku hingega mehel 70-da eluaasta lävel.

Tartu, 10. okt. 1938.

A. Elango lahkumise puhul.

Aastaid on püsinud ja järjest süvenenud veendumus, et Eesti Noorsoo Karskusliit oma vastutusrikaste ülesannete täitmiseks vajab vähemalt ühe

inimese — Liidu pääsekretäri — täit tööjõudu. Kuigi Liidu pääülesanne — karskustöö noorsoo hulgas — on leidnud seltskonnas üldist tunnustust ja

Aleksander Elango.

poolehoidu, oli ometi meie majanduslik kandejõud nii piiratud, et palju aastaid oli Liidul võimalik rakendada pääsekretäri kohale vaid pool või kolmandik töäjõudu.

Kui 1936. a. kevadel pääle seitsmeaastast püsivat tööd lahkus oma kutsealale siirdumise tõttu pääsekretäri kohalt E. Laugaste, nõustus Aleksander Elango võtma lisaks oma mitmekesistele kohustustele ENK-liidu pää-

sekretäri ülesanded ajutiselt „kuueks kuuks“, et võimaldada Liidule üleminekut normaalolukorrale, s. o. täie töäjõu rakendamisele. „Kuus kuud“ on pikenenud üle paari aasta. Koduse Kasvatuse Instituudi laialdase organiseerimistöo ja Ülikooli õppetegevuse kõrval piisas A. Elangol energiat ENK-liidu jooksva töo edukaks jätkamiseks ja isegi uute ürituste (harastusringid, kohalikud karskuskursused) algatamiseks ja realiseerimiseks. Nüüd lootes Haridusministeeriumi Noorsoo ja Vabahariduse Osakonna lahkele ainelisele abile, riskeeris ENK-liit lõpuks ometi rakendada pääsekretäri kohale täie töäjõu. A. Elangole, kes nüüd pääsekretäri ametist lahkub, siiras käepigistus tema väärtusliku töo eest.

A. Elango, kes oli ENK-liidu asutajate hulgas (6. IV 1923. a.), on kogu aeg pidevalt osa võtnud Liidu juhtimisest (1924., 1925., 1928., 1929. a. esimehena). Pääsekretäri kohalt lahkudes töötab ta edasi Liidu juhatuses abiesimehena, soodustades Liidu tööd oma pikaajalise kogemusega noorsoo organiseerimise alal kui ka oma pedagoogilise erihariduse kaudu.

J u h a n T o r k.

Eesti karskusliidu suvipäevad Pärnus.

Pärnu suvipäevlasi.

Eesti Karskusliit pidas oma esimesi suvipäevi möödunud suvel Pärnus. Rongidega, autobustega, jalg-

rattail ja jala kogunes arvukas karsklastepere kaunisse suvituslinna kinnitama oma usutunnistust isiklikus kok-

kupuutes nii kodumaiste kui ka soome aatekaaslastega. Suvipäevil oli palju hoogu, palju laulu ja palju ilusaid elamuslikke üksiküldmusi. Märkigem siin vaid üksikuid momente, nii nagu neid suvipäevist osavõtjad kirjeldavad.

O. A. Kuningas Pärnust kirjutab: „Milliseid vaimutiivustavaid momente pakkusid suvipäevad?

Neid oli mitmeid ja mitmeid, ent sügavamalt on mällu sööbunud kolm.

Esimene: kui Liidu värske auliige hr. Meomuttel Viljandist liigutatult tänas, ühtlasi julgustades nooremaid kaasvõitlejaid kinnitusega, et iga hästi tehtud tegu kannab vilja, ja et meie rahvas on virk õppima tublidelt eeskujudelt — need on sõnad, millistele annavad erilise kaalu auliikme 50. a. karskustöö kogemused.

Teiseks: toimetaja Jürimäe kõne avaaktusel karskusest kui vabadusvõitlusest, sisult julge, vormilt hoogne, lõpus kõneleja murdmatu deviis: kool karskeks!

Prof. J. Tõnisson kõnelemas.

Kolmas — ja suurim: prof. Tõnissoni esinemine vabaõhu-miitingul rannas täis titaanlikku jõudu, karm ja ironiline joomakultuse pooldajate

suhtes, teisi õhutav alkoholivaba kultuuri teostamisele.“

Suvipäevlane L. J. kirjutab: „Hr. Karpio ülevaadet Soome alkoholi- ja karskusoludest kuulati märgatava hardumuse ja imetlusega, küllap eriti Soome ühiskonna organiseeritud jõudude suhtumise pärast karskustööle.“

Soomlane Karpio kõnelemas, tõlgiks Ed. Kubjas.

Lühikesena tunduva lõunavaheaja järele rühiti „Merihärjaga“ kündma veidi tormitseva mere harju. Kuulu järele toimunud laeval ka merehaiguse näitlik õppetund.

Õhtune ettekanneteõhtu oli jällegi rohkesti publikut kokku toonud — osavõtu vähesuse pärast ei võinud kurta küll ühelgi üritusel. Tartlaste külakost laulude ja rahvatantsude näol võeti üle ootuste soojalt vastu. Õhtu „naelteks“ olid õekesed Kivid oma trillerdava temperamendiga.“

Nägemiseni järgmistel karsklaste ja noorkarsklaste suvipäevil!

H. M.

Hoogsale tööle!

E N K-liidu liikmeile ja õpilasorganisatsioonidele.

Eesti Noorsoo Karskusliit on aastate vältel kujunenud noorsookarskusliikumist ja koolinoorsoo (eriti kutse-, keskkooli ja gümnaasiumi noorsoo) eri harrastusringide juhtivaks ja sisustavaks keskorganisatsiooniks. Töö viljakuse huvides on organiseeritud eri alade juhtimiseks järgmised harrastusringid:

Kirjanduse harrastusring — dr. A. Annisti, prof. A. Orase ja mag. Ed. Laugaste juhtimisel;

Kodumaa tundmaõppimise harrastusring — dr. A. Luha, dr. O. Liivi, dr. F. Limuse, dr. J. Porti, dr. G. Vilbaste, mag. E. Laidi ja N. Ö. Mikkel-
saare juhtimisel;

Muusika harrastusring — heliloojate E. Võrgu, T. Lätte, A. Kiissi, õpetajate V. Marveti, V. Kliimandi ja üliõpil. P. Sarve juhtimisel;

Kõneoskuse harrastusring — õpetaja K. Adra ja mag. P. Viha-
lema juhtimisel ja

Alkoholismitavastase võitluse harrastusring — kars-
kustegelaste L. Laja, E. Kupja, O. Ibiuse, H. Marga ja A. Laidsoo juhtimisel.

Harrastusringide ülesandeks on noorsoo-organisatsioonide (koolide eriajalisi ringe) ja noorte isetegevust vastavatel aladel juhtida, selleks neile tööjuhiseid, kavu ja preparatsioonide valmistades ja võistlusi, näitusi jne. korraldades.

Iga kooli õpilaste isetegevuse süvendamise ja viljastamise huvides on kogu kooli õpilaskonna või vähemalt mõne ringi kontaktisolemine Eesti Noorsoo Karskusliiduga. Liidu liikmeks võivad olla kõik noorsoo karskus- ja karskusmeelsed organisatsioonid (org. loetakse karskusmeelseks, kui ta oma ruumes ja oma ametlikel ettevõtetel ei luba tarvitada alkoholiseid jooke ja jõukohaselt osa võtab alkoholivastasest võitlusest, kõigilt oma üksikliikmeid karskust nõudmata). Ja missugune noorsoo-organisatsioon ei oleks siis karskusmeelne! Nii ei ole takistust ühelgi õpilasringil ENK-liidu liikmeks astumiseks. Org-id maksavad Liidule liikmemaksu iga liikme pealt 5 senti aastas, mille vastutasuks iga liige saab eriti selleks kirjastatud raamatu. Org-id, kes võtavad vastu vähemalt 10 „Kevadiku“ aastatellimist, on liikmemaksust vabad*). Kogu kooli kohta kümne „Kevadiku“ aastatellimise saamine ei peaks küll mingisugust raskust valmistama ega olema takistuseks ENK-liidu liikmeks astumisel. Loodame, et Eesti Noorsoo Karskusliitu kuulub varsti iga kooli õpilasring, on ju ENK-liit ainuke üleriiklik koolinoorsoo keskorganisatsioon ja kasu kogu eesti koolinoorsooga kontaktisolemisele on ilmne. Iga üksik ring saab kasutada teiste koolide kogemusi, keskkoha instruksioone ja abi. Kogu eesti noorus, organiseerugem üleriiklikult ühiseks pereks!

ENK-liit palub kõigil ringidel juba ligemal üldkoosolekul teha Liidu liikmeks astumise otsus. Ühtlasi palub Liit nii uutel kui ka senistel liikmetel-organisatsioonidel teatada hiljemalt 15. novembriks s. a. org-i liikmete arvu ja juhatuseliikmete nimed.

Edasi palume kõigil kohapäälseil organisatsioonil oma tegevuse korraldamisel silmas pidada järgmist:

ENK-liidu juures asub noorsoo karskusliikumise arhiiv, kuhu koondatakse kõik noorsoo karskustöösse puutuvad materjalid ja päevapildid. Arhiivile palume saata kõigil Liidu liikmeil ja teistel noorsoo-organisatsioonil: 1) kõigist oma paljundatud väljaandest (trükitud või käsitsi paljundatud ajakirjad, lendlehed, brošüürid jne.) 1 eksemplar, 2) kõigist oma tegevust kujutavaist päevapildidest 1 eksemplar ja 3) likvideerimise korral kogu oma arhiiv. Üldist noorsooliikumist puudutavad materjalid säilitatakse ENK-liidu noorsooliikumise arhiivis, mis on deponeeritud Eesti Kultuuriloolisse Arhiivi.

Juhime kõigi tähelepanu Eesti Karskusliidu ja E. Noorsoo Karskusliidu rikkalikule õppeabinõude kogule (karskussisuline raamatukogu, udupildid, tabelid jne.), kust õppevahendeid antakse tasuta tarvitada.

Karskuskirjanduse, eriti ENK-liidu väljaannete ja noorsoo ajakirja „Kevadiku“ levitamise tuleks võtta kõigil noorsoo-organisatsioonil töökvava ja teha oma liikmeile südamasjaks. Kirjanduse levitamisel on meie töö ja võitluse seisukohalt suur tähtsus: esiteks kanname karskuskirjandust levitades karskusteadmisi rahva hulka ja teeme sellega vahest ehk kõige produktiivsemat selgitustööd, teiseks loome seniseid raamatuid müües ja „Kevadiku“ levitades võimalusi uute raamatute kirjastamiseks ja „Kevadiku“ taseme tõstmiseks ja kolmandaks aitame sel teel kaasa tänapäeva kultuuriprobleemi — väärtusliku raamatu levitamise — lahendamisele. Silmas pidades ülesande tähtsust ei peaks sellega kaasaskäiv vaev ja hool kedagi kohutama, pigemini olema igäihe auasi sel teel kaasa rühmata meie rahvus-
kultuurilises töös.

Meie kõigi, nii Liidu juhatuse kui ka kohapäälsete ühingute kindel püüdnud olgu, et iga noor telliks enesele „Kevadiku“, erit* aga iga noorkarslane**). Kui iga ühing kord semestris korraldaks mõne maksulise ettekannete- või huviõhtu („Kevadiku“-õhtu) ja selle sissetuleku määraks „Kevadiku“ tellimiseks oma liikmeile, siis poleks sugugi võimatu jõuda nii kaugele, et isegi kõige kehvemad liikmed ei jääks ilma „Kevadikuta“. Liikmete huvi „Kevadiku“ vastu võiks tõsta osalt

*) Liikmemaksu õiendamise või „Kevadiku“ tellimiste saatmise tähtpäevaks on 15. nov. 1938.

**) „Kevadiku“ aastakäik maksab 75 senti, Liidu liikmeile ja koolidele — ainult 50 senti.

sel teel, et iga numbri ilmumise järel korraldatakse koosolek, kus uue numbri sisu üle läbirääkimisi peetakse. — Kui meie ajakirja levik tõuseb, siis võimaldub võrratult enam hoolitseda selle sisu häduse ja välimuse soliiduse eest. Ja kes ei tahaks selle saavutamiseks tööd teha kogu oma nooruspärase tarmukuse ja tulisusega, olgu osavõtuga „Kevadiku“ tellimiste kogumisest, „Kevadiku“-õhtute korraldamisega või muul teel! Kõigi erilisi soove „Kevadiku“ suhtes püütakse alati arvestada. Ainult informeerige meid neist!

Jõuluvaheajal peetakse Tartus noorsoo-karskuskongress, noorsootegelaste kursus ja asemikekogu koosolek, millest oleks soovitav kõigi liikmete osavõtt oma esindajate kaudu, kuid mitte üksi esindajate kaudu, vaid kõigi ringi liikmete osavõtt, kel vähegi on võimalusi Tartu sõitmiseks. Sel on oma tähtsus. Siin tutvutakse teiste noorkarsklastega, saadakse ergutust ja indu edaspidiseks tööks oma ringi juures.

Noorsoo-karskuskongress ja noorsootegelaste kursuse üksikasjalikum kava ilmub järgmises „Kevadikus“.

Samaaegselt kongressiga ja noorsootegelaste kursusega toimub Tartus üleriiklik noorte kõnevõistlus. Seekordse kõnevõistluse eel käesoleva semestri jooksul soovitab ENK-liit kõigil koolidel õpilasingide kaudu korraldada kohapäälne eelvõistlus. Kohapäälisel kõnevõistlusel esimesele kohale tulnud kõneleja tuleks siis saata jõuluvaheajal Tartus peetavale üleriiklikule noorte kõnevõistlusele. Kohapäälisel kõnevõistlusel võiks ollagi esimeseks auhinnaks sõiduraha Tartu kõnevõistlusele. Nii oleks iga kool Tartus esindatud oma parima kõnelejaga. ENK-liit palub ringidel kõnevõistlused korraldada võimalikult enne 1. detsembrit ja Tartu võistlusel esinejast liidule teadada hiljemalt 15. detsembriks.

Liidu teisist üritusist ja eriti pääsekretäri ringreisidest teatatakse teisel.

Ühiselt töötades ja üksteist vastastikku toetades julgeme loota, et meie töö ei ole ilmaaegne energia kulutus, vaid et ta varem või hiljem kannab vilja, mida häämeel le võime lõigata. Ses lootuses tervitab Liit kõiki oma liikmeid ja kogu Eesti karskeid noori, soovides neile edu ja püsivust töös.

10. okt. 1938.

EESTI NOORSOO KARSKUSLIIDU
JUHATUS.

HEITI TALVIK

Õõ.

Õõ tallas päikse jäätund rabahauda.
Surm raskel käel taob süsimusta rauda.

Kes nüüd veel jätkama jäi päevareisi,
peab kaua käima, kohtamata teisi.

Ja kes kord õösse otsima jäi venda,
see kergelt kaotab käest veel iseenda.

Oo, kes te lambi ümber peate vahti,
nüüd kandke hoolt, et leek ei söestaks tahti.

Ja kellel hõõguv halg veel ahjus praksub,
see säästku puid niikauaks kui ta jaksab.

Nii paljud väsivad ja vaovad unne,
kes nüüd on maas, neid enam koit ei tunne.

Kes nüüd end unustavad kas või hetkeks,
neid enam päev ei vaja rõõmsaks retkeks.

Õõ neisse poeb ja hangub mustaks malmiks.
Vaid kaarnakraaks neil kajab hauasalmiks

ja kui kord Hommik idas läidab leegi,
siis nende mälestust ei leina keegi.

Muusikaringist ja selle töökavast.

Muusikaring juba oma liikmeskonnalt ja töölt erinedes teistest ringidest omab parema seisundi töökavagi suhtes; on ju muusikaringi liikmeiks suures enamikus need, kes kõige konkreetsemalt ja kogu jooksva õppeaasta kestel ringi kaudu ka tegelelikku töhe rakenduvad. See on ka ainus ühtlus kõigis muusikaringides; muus osas on kujunenud muusikaringide ülesanded juba erinevalt, vastavalt tööjaotusele kooli üldkooriga, kooli orkestriga (resp. orkestritega). On ringe, milles on lisaks koolikoorile ja -orkestrile oma pisikoor, oma orkester. On ringe, mille liikmeskond koosneb vahetult kooli orkestrite mängijaskonnast jne.

Tavaliselt on muusikaringil ka juba arutamatagi kogu aastaks ülesanded valmis — kooli sündmuste tähistamiseks, teiste ringide õhtute ettekande-osa täiendamine. Ja selle täitmiseks ongi kõige normaalsem reeglipärane töö kogu aasta läbi oma orkestriga, oma kooriga jne. Alles sellele lisaks tuleb arvesse muusikaringi oma üritusi, kus juba kogu õhtu kava täidab ring ise, millest konkreetset rõõmu tunneb liikmetest-osavõtjaskond üksi.

Mida on siis näha muusikaringide töökavades? Iganädalasi orkestriharjutusi, iganädalasi kooriharjutusi, ansamblite (trio, kvarteti, kvinteti jne.), sooloesinemiste ettevalmistusi, harvemini pidevat tööd neilgi aladel, esinemisi kooli, teiste ringide ja oma ringi õhtuil, isegi muusikateoreetilisi kursusi (elementaarteooria, solfeggio, harmoonia, instrumenteerimine, „komponeerimine“). Muusikaring on ka see, kes esimesena kõigist ringidest vajab äärmiselt tihedat sidet vastava ala õpetajaga. See on ring, millele eriala õpetaja harilikult teiste ringidega võrreldes palju enam aega peab pühendama.

Ei ole põhjust pikalt arutada nii käegakatsutavalt konkreetse kava piirides. Kõiki ülalloeletatud alasid

tulemusrikkalt ei viljele muidugi ühe aasta piirides ükski ring. Muusikateooria osa kavas on muidugi haruldasem ja kipub õpingute kasuks reserveeritava aja ohvriks jääma. Teatav muusikateoreetiline pagas ei tohiks aga ülearune olla üheleegi muusikast lugupidavale õppurile, eriti neile, kes on huvitatud ENK muusika-harjastusringi kodukorras ette nähtud astmetest („Kevadik“ 1937. a., nr. 5).

Õnneks ei tarvitata aga enam peagu kunagi ettekande-eelsete harjutuste süsteemi, kus proove peetakse ainult vahetult esinemise eel. Sääraste juhuslike väheste proovide tulemusi ei saagi iialgi kõrvutada iganädalaste pidevate harjutuste tulemustega, ja seda igal muusika-alal. Iganädalased harjutused ongi tavaliselt muutunud juba normaalseks ja värskendavaks tunnikava lisaks.

Vokaal- (laulu) ja instrumentaalmuusika vahekorrad kujunevad igal aastal erisuguselt. Kahju oleks, kui instrumentaalmuusika, eriti ansamblid (näiteks kõige kättesaadavam trio: viiul, tšello ja klaver) rohkem harjutusi nõudvana oleks vähemuses. Laulu, nii soolo- kui koorilaulu suureks paremuseks on küllaldane noodimaterjal, pääleegi kodumaiste heliloojate töödena. Instrumentaalmuusika puhul oleks aga kindlasti meeldivaks vahelduseks nii kuulajaile kui muusikaringlasile kodumaiste heliloojate tööde esitamine. Eriti kammermuusika alal võib leida mõndagi hääd, mis sugugi ei osutu ülejõukäivaks keskmisele õpilasele - muusikaharrastajale. Kui palju on meil lõpuks kuulnud A. Kapp'i, A. Lemba, H. Eller'i või nooremate töid? Pääleegi kus võib-olla mõneski koolis ei ole veel tähistatud Artur Kapp'i 60-a. sünnipäeva.

Tähtpäevadest rääkides ei tarvitse unustada R. Tobiase 20-a. surmapäeva 29. oktoobril. Tema meeldejäävamatest ja vägagi tuntud koorilauludest vastava mälestusõhtu sisustamisega ei ole raske toime tulla vaatamata tähtpäeva lähedusele.

E. Noorsoo Karskusliidu teateid.

NOORSOO KARSKUSKONGRESS JA NOORSOOTEGLASTE KURSUS.

Eesti Noorsoo Karskusliidu 10. noorsoo karskuskongress — juubelikongress — ja üleriiklik noorsootegelaste (õpilasringide tegelaste) kursus peetakse eeloleval jõuluvahelajal 28.—30. dets. Tartus, millest palutakse osa võtta kõigi koolide õpilasringide ja Liitu kuuluvate koondiste tegelasi. Kongressi ja kursuse üksikasjalik kava avaldatakse järgmises „Kevadikus“. Nüüd on juba õige aeg kohapäälseil ringel asuda vajalikele ettevalmistusile, et võimalduks rohkearvuliselt esindajaid Tartu saata.

ÜLERIIKLIK NOORTE KÕNEVÕISTLUS.

Samaaegselt noorsoo-karskuskongressiga ja noorsootegelaste kursusega toimub Tartus üleriiklik noorte kõnevõistlus. See-kordse kõnevõistluse eel palub E. Noorsoo Karskusliit korraldada oma liikmeil-organisatsioonil ja koolel kohapääl omavahe-lise kõnevõistluse, kus selguks organisat-

siooni (kooli) parim kõneleja, kes saade-takse ringi (kooli) kulul üleriiklikule noorte kõnevõistlusele. Selliselt korralda-tuna kujuneb üleriiklik noorte kõnevõist-lus meie noorte „kuldsuude“ tõeliseks pa-raadiks.

Kõnevõistlusest osavõtjaille jäetakse vabaks kõneteema valik. Kõne kestvus on piiratud 20 minutiga. Üksikasjalikumad võistluse tingimused teatatakse koos kong-ressi ja kursuse kavaga.

E. NOORSOO KARSKUSLIIDU JUHATUSES

teostus käesoleva tegevusaasta algul järg-mine ametite vahetus: senine pääsekretär A. Elango valiti Liidu abiesimeheks ja senine abiesimees H. Mark astus pääsekre-täri ülesannetesse.

SELTSKONDLIKUD KOHTUD ALKOHOLI ÜLE.

Käesoleval aastal ilmus adv. F. Huik'i ja Otu Ibiuse toimetatuna brošüür „Selts-kondlikud kohtud alkoholi üle,,.

Pääsekretäri ringreisid.

Liidu pääsekretär H. Mark külastas:

9. oktoobril — Rakvere Karskusseltsi.
10. „ — Rakvere Ühisgümnaasiumi ja Rakvere Zeeh' gümnaasiumi.
13. „ — Tallinna Linna I Tütarlastegümnaasiumi.
14. „ — Pärnu Linna Tütarlastegümnaasiumi ja Pärnu Linna Poeg-lastegümnaasiumi.
15. „ — Pärnus Rääma n./ü. „Nooruse“ noorterangi.

Oktoobris ja novembris on ette nähtud pääsekretäri poolt Tallinna, Tapa, Tartu, Narva, Jõhvi, Petseri, Võru, Haapsalu, Tõrva, Otepää, Viljandi, Paide ja Valga koolide külastamine.

E. Noorsoo Karskusliidu X suvipäevad Petseris.

Möödunud suvevahelajal 5.—6. juunini pidas E. Noorsoo Karskusliit oma küm-nendaid suvipäevi Petseris. Suvipäevil esinesid väga huvitavate ettekannetega noored ise ja noorte sõbrad. Mõlemate päevade töökoosolekute keskendavaks tee-maks oli: Tänapäeva noorte huvide-maailm. Eriti paelus noori koolide-inspektori K u k s i referaat „Keskkooli- ja gümnaasiumiealiste noorte huvidest statistika valgusel“ ja Haridus-ministeeriumi Noorte Osakonna sekretäri R o o s e läbilõige tänapäeva noorte va-

badest tegevusaladest. Noorte huvist or-ganisatsioonide tegevuse vastu andis il-meka pildi õpil. R. Remmelgas Tallinnast.

Teisel päeval selgitati spordi, kirjan-duse, karskuse ja elureformi küsimuste osatähtsust noorte huvide-valdkonnas. Re-fereerisid noortenõunik A. K a l a m e e s, prl. S. Hypponen ja õpilane N. Rinne Tapalt.

Sisukad suvipäevad lõppesid meele-oluka autobusi-matkaga omapärasesse Ir-boskasse ja tujuküllase lõppaktusega Pet-seri Ühisgümnaasiumis.

„Kevadik“ ilmub — 6 nr-it aastas. Tellimishind $\frac{1}{4}$ a. 75 s., $\frac{1}{2}$ a. 40 s., üksiknr. 15 s. Väljaandja: Eesti Noorsoo Karskusliit. Vastutav toimetaja: prof. dr. A. Koort.

Mis on

VÄIKE ENTSÜKLOPEEDIA?

VÄIKE ENTSÜKLOPEEDIA on vajalik raamat igale õpilasele, kes otsib selgitust talle tundmatute küsimuste, mõistete, võõrnimede, linnade, maade ja isikute kohta.

VÄIKE ENTSÜKLOPEEDIA TEAB KÕIK!
LÜHIKEST AEGA SAAB VÄIKEST ENTSÜKLOPEEDIAT
VEEL SOODUSTATUD ETTETELLIMISHINDADEGA:

kohemakstavas rahas Kr. 9.—
järelmaksuga Kr. 12.—
(tasuda tellimise andmisel 1. ja 8. vihu eest
Kr. 3.— ja hiljem 2.—7. vihu eest à Kr. 1.50).

Õpilastele koolide kaudu tellides eriti soodsad tingimused. Neil on võimalus saada 20—50-sendiliste osamaksudega Väikese entsüklopeedia omanikuks. Küsige lähemaid andmeid õpetajailt või kirjastuselt.

K. o/Ü. „LOODUS“

Tartu, Ülikooli 18, tel. 4-35

Tallinn, Kinga 6, tel. 411-92

Posti jooksev arve nr. 2055

„KEVADIK“

NOORSOO ENESEKASVATUSE, ELUREFORMI JA
ISETEGEVUSE AJAKIRI, ASUT. 1924.

„KEVADIK“ on vaimsete huvidega noorte ja noorsoo juhtide ajakiri.

„KEVADIK“ avaldab kirjutisi kõigilt noorsoo elualadelt; erilist tähelepanu pööratakse enesekasvatusele ja elureformi küsimustele.

„KEVADIK“ käsitleb järjekindlalt noorsoo org-ide juhtimisega seotud küsimusi, eriti pidades silmas kooli lõpetanud noorte org-e ja keskkoolinoorsoo ringe.

„KEVADIKU“ ümber on koondunud laialdane ringkond aatelisi noori ja noortesõbralikke haritlasi.

„KEVADIK“ on kõige odavam ajakiri. Aastakäik (6 nr. à vähemalt 16 lk.) maksab otseteed toimetuselt tellides ainult 50 senti (võib saata postmarkides).

Tellige „Kevadik“ igale koolile ja noorsoo org-ile!

Toimetus ja tallitus: Tartu, G.-Adolli 18. Tel. 16—46. Postk. 86.